

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

9 Nona statuta tenet naturæ cedere juri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

¶ Veritati & rationi consuetudo est postpondenda.
C. III. Item Augustinus lib. 3. de baptismo, contra
Donatistas, c. 6.

Veritate manifestata cedat consuetudo veritati, plane
respondeo, quis dubitet veritati manifestata de-
bere consuetudinem cedere? Item b Nemo consuetudi-
nem rationi, & veritati prapostat: quia consuetudinem
ratio & veritas semper excludit.

C. V. ¶ Quilibet consuetudo veritati est
postpondenda.

Item Gregorius I. V. Virumudo, c. Aversano Episcopo.

¶ Si consuetudinem fortassis opponas, advertendum
est quod Dominus dicit c. [Ego sum veritas & vita.] Non
dixit, Ego sum consuetudo, sed, veritas. Et certe (ut Beati
Cypriani f. utamur sententia) qualibet consuetudo,
quantumvis vetusta, quantumvis vulgata veritati omnino
est postpondenda, & usus qui veritati est contrarius,
abolendus.

¶ Gregorius I. In aliquot manuscriptis, & apud Ivo-
nem. Gregorius vii. Et in hujus Pontificatus Guatmundus Aven-
sanus Episcopus scriptis de corpore & sanguine Domini contra Heretico-
rum, qui libri extat.

¶ Veritas revelata, consuetudinem sibi cedere oportet.
C. VI. Item Augustinus lib. 3. de baptismo con-
tra Donatistas, cap. 5.

¶ Quis contempna veritate presumit consuetudinem
sequi, autem fratres invidus est & malignus, qui-
bus veritas revelatur, aut circa Deum ingratus est, cujus
inspiratione ecclesia eius instruitur. & infra. b In Evan-
gelio d. Dominus Ego sum, inquit, veritas: non dixit, ego
sum consuetudo. Itaque veritate manifestata, cedat con-
suetudo veritati, & si. Revelatione facta veritatis, cedat
& consuetudo i veritati: quia & Petrus i, qui prius cir-
cumcidebat, cessit Paulo veritatem predicanti. & infra.
¶ Cum Christus veritas sit, magis veritatem, quam con-
suetudinem sequi debemus, quia 2 consuetudinem ra-
tio & veritas semper excludit.

¶ Cedat consuetudo i. Apud B. Augustinum, & Ivo-
nem, & in Panormia legitur, cedat error. Sed vere B. Augusti-
nus ex ipso veritate & cum certis colligit, quod ille errorem appellabat,
fuisse consuetudinem. haec enim responder. Noluit quidem iste
dicere, consuetudinem, sed errorem. Verumtamen, cum
dicit, quia & Petrus, qui prius circumcidebat, cessit Pau-
lo veritatem predicanti, satis indicat, quod aliud etiam
de baptismo heri solebat.

¶ Quis consuetudinem i. Verba haec neque ad si-
monem, apud Ivo- nem, & Gratianum satis commode hic adde-
buntur, repetita ex verbis Felici i, quae referuntur supra, c. ve-
ritate.

¶ Consuetudo rationi frustra opponitur.
C. VII. Item in lib. 4. de baptismo, contra
Donatistas, cap. 5.

¶ Frustra, inquit, a quidam, qui ratione vincuntur,
consuetudinem nobis obijciunt, quasi consuetudo
major sit veritate, aut non sit in spiritalibus sequen-
dum, quod in melius fuerit a spiritu sancto revelatum.
¶ Hoc a plane verum est, quia ratio, & veritas consuetu-
dini postpondenda est. Sed cum consuetudini veritas suf-
fragatur, nihil oportet firmius retineri.

a. In p. 4. c. 28. Panm. l. 2. c. 165. Infradecem, qui contempna:
b. Ibid. cap. 1. sub persona Felici a Buslacem. c. ad. Cuz-
mond. d. Ivo par. 4. c. 239. Panm. l. 2. c. 166. e. Ioan. 1. 4. f.
Cyprianus in isto suo concilio. Sub persona Casti Sicconsi. g.
Ivo p. 4. c. 239. h. Ibid. cap. 4. sub persona Labosi Vageni. i.
Ivan. 14. k. sup. ca. c. veritate. Ibid. cap. 7. sub persona Zozemi
a Tharalla. l. Galat. 2. m. Ibid. cap. 9. sub persona Honorati a
Theca sup. ca. veritate. n. Hic refert B. Augustinus verba B. Cy-
priani in epist. ad habitanonem. Ivo p. 2. cap. 94. & par. 4. c. 23. o.
Hic B. Augustinus respondet.

¶ Rationem consuetudo impedire non debet.
C. VIII. Item Cyprianus in epistola ad Pom-
pejum contra epistolam Stephani.

¶ Consuetudo, quae apud quosdam obrepserat, impe-
dire non debet, quod minus veritas prevaleat, & vin-
cat. Nam consuetudo sine veritate, vetusta erroris est:
propter quod relicto errore, sequamur veritatem, scientes,
quia & apud Eledram a veritas vicit, sicut scriptum est
[Veritas manet, & invalebit in aeternum, & vitis, & obtinet in sa-
cula saeculorum.]

¶ Idem in epist. ad Iulianum, circa med.
¶ Ignosci i potest simpliciter erranti; sicut de seipso
dicit Apostolus Paulus b [Qui primo, inquit, sui blasphemus
& persecutor, & injuriosus: sed misericordiam merui, quia
ignorans feci.] Post inspirationem vero, & revelationem
factam, qui in eo quod erraverat, perseverat; prudens
& sciens sine venia ignorantiae peccat: praesumptione
enim atque obstinatione quadam nititur, cum ratione
superetur.

¶ Ignosci i. Apud B. Cyprianum legitur, ignosci enim
potest, & hu antecedunt ea quae leguntur supra c. frustra, usque
ad ver. revolutum.

¶ Dei veritatem, non hominum consuetudinem
sequi oportet.

C. IX. Idem lib. 2. ep. 3. ad Caelitum.
¶ Solus Christus audiendus est, non debemus atten-
dere, quid aliquis ante nos faciendum putaverit, sed
d quid, qui ante omnes est, Christus, prior fecerit. Neque
enim hominis consuetudinem sequi oportet, sed Dei
veritatem, cum per Esaiam e prophetam Deus loqua-
tur, & dicat. [Sine causa autem colui me, & doctri-
nas hominum docentes.]

¶ Quis dicitur apparere, quod consuetudo naturali
juri postponatur.

DISTINCTIO IX.
¶ Quod autem & constitutio naturalis juri cedat, multipli-
ci auctoritate probatur.

¶ Leges principum naturalis juri praevalere non debent.
PALEA. I.

C. II. At enim Augustinus ad Bonifacium
Comitem, epist. 50.

¶ Imperatores, quando pro falsitate contra veritatem
constituunt malas leges, probantur bene credentes, &
coronantur perseverantes: quando autem pro veritate,
contra falsitatem constituunt bonas leges, terrentur fa-
vientes, & corriguntur intelligentes.

¶ Quicumque a ergo s legibus Imperatorum, quae pro
Dei veritate feruntur, obtemperare non vult, acquirit
grande supplicium. Quicumque vero legibus Imperato-
rum, quae contra veritatem Dei feruntur, obtemperat:
non vult, acquirit gravem premium.

¶ Nam & temporibus prophetarum omnes reges, qui
in populo Dei non prohibuerunt, nec everterunt, quae
contra praeccepta fuerant instituta, culpantur: & qui pro-
hibuerunt, & everterunt, super aliorum merita laudan-
tur. Et rex g Nabuchodonosor, cum servus esset idolo-
rum, constituit sacrilegam legem, ut simulacrum adorare-
tur: sed ejus impia constitutio qui obedire noluerunt,
pie, fideliterque fecerunt. Idem h tamen rex divino
correctus miraculo, piam & laudabilem legem pro ve-
ritate constituit; ut quicumque niteret blasphemiam in-
Deum i Sidrac, Misac, & Abdenago, cum domo sua pe-
nitens interiret.

¶ Palea i. In exemplaribus antiquis Gratiani, in quibus
aut nulla, aut pauca sunt palea, hoc loco habetur tan-
a. Esdra 3. & 4. b. i. Timoth. 1. c. Anselm. lib. 9. cap. 6.
d. Matth. 17. Hic est situs meus, &c. e. Esai. 29. Matth. 13. f.
Ivo par. 4. cap. 148. Panm. l. 2. tit. 141. g. Dan. 3. h. Ibid. 11
Deum verum.) orig.

num a veris. Quicunque, usque ad veris. Nam & temporibus. In alio autem in quibus suis, habetur integrum hoc caput, & sine nota Palea. Est autem totum in eodem B. Augustini loco.

¶ Quicunque] Communitatis etiam apud Iovem, & in Ravenna est verba verborum B. Augustini, apud quem qui memorat primum, priore; qui supplicium, postulare loco ponitur.

¶ Principes tenentia & ipsi vivere legibus suis. C. II. Item ex verbis Iudori lib. 1. sententiarum de summo bono, est.

¶ Vnum a est principem legibus obtemperare suis. Tunc enim iura sua ab omnibus custodienda existimet, quando & ipse illis reverentiam præbet. Principes legibus teneri suis, nec in se convenit posse dammare iura, quæ in subiectis, constituunt. Iusta est enim vocis eorum auctoritas, si quod populis prohibent, sibi licere non patiantur.

¶ In aliquot veteribus exemplaribus caput hoc non habetur: in aliis vero conjunctum est superiori, & non habet rubricam.

¶ Scripturam canonicam tractatorum littera deserviant. C. III. Idem Augustinus in prologo libri tenet de Trinitate.

¶ Noli e meis literis quasi canonicis scripturis inperferre. Sed in illis, & quod non credebas, cum inveneris, incunctanter crede: in istis autem quod certum non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmum tenere.

¶ In tractatione opusculi multa corrigenda inveniuntur. C. IIII. Idem ad Vincentianum Victorem, lib. 4. de anima, & eius origine, cap. 1.

¶ Negare non possum nec debeo, sicut in ipsis majoribus & ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possint iusto iudicio, & nulla temeritate damnari.

¶ In scriptis canonicis mendacia non admittuntur. C. V. Idem ad Hieronymum, epist. 19.

¶ Ego b solis eis scriptorum, i qui jam canonicis appellentur, didici hunc timorem, honoremque deferre, ut nullum eorum, k scribendo errasse audeam credere: ac si aliquid in eis offendero, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud quam vel mendosum esse codicem, vel interpretem non assecutum esse, quod dictum est, vel me minime intellexisse non ambigam. Alios autem ita lego ut quantalibet sanctitate, doctrinaque polleant, l non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi i per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorreat, persuadere non potuerunt.

¶ Mihi per alios] Sic etiam in manuscriptis, & in glossa. Apud B. Augustinum est, mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione, nec multo secus apud Iovem. Alias vero nonnullas varietates satis visum est in margine indicare.

¶ Libria veterum hebraea volumina, novis graeca auctoritate impendunt. C. VI. Idem i

¶ Veterum librorum fides de hebraeis voluminibus examinanda est, ita novorum, graeci sermonis normam desiderat.

¶ Idem] Verba huius capitis sunt B. Hieronymi ad Laurentium Baticanum epist. 28. sed. utata non est inscriptio ab glossam in ver. Graeci.

a Burch. l. 1. c. 42. Ivo par. 16. c. 43. b consentit frustrare iura.) orig. c Ivo par. 4. c. 7. Pam. l. 2. c. 120. d al. certum habebas.) exemp. e al. firmiter retinere.) orig. f Ivo p. 4. c. 173. g moribus.) orig. & Ivo. h Ivo par. 4. c. 74. Pam. l. 2. c. 119. i scripturarum libri.) orig. & Pan. k eorum auctorem in scribendo aliquid errasse firmissime credam.) orig. Ivo & Pan. l propolent.) orig.

¶ Nihil auctoritatis, canonice remaneat scripturae, si ad eas mendacia fuerint admixta.

C. VII. Item Augustinus ad Hieronymum, epist. 9.

¶ Ad scripturas sanctas admixta fuerint vel offensa mendacia, quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandem de scripturis illis sententia profertur, cum ponderare contentiose fallitatis obtulerit, & improbitas?

¶ Littera omnium episcoporum facta præponitur scriptura.

C. VIII. Item de baptismo contra Donatistas, lib. 2. c. 3.

¶ Vis nesciat sanctam scripturam canonicam tam veteris, quam novi testamenti certis suis terminis contineri, eamque omnibus posterioribus episcoporum literis ita præponi, ut de illa omnino dubitari, & disceptari non possit, utrum verum, vel utrum rectum sit quicquid in ea scriptum esse confiteri? Episcoporum autem literas, quæ post confirmatum canonem vel scriptæ sunt, vel scribitur, vel per sermonem forte præpitiorem cujuslibet in ea re peritoris vel per aliorum episcoporum graviores auctoritates, doctioresque prudentiam, & per concilia licite reprehendi, si quid in eis forte veritate deviatum est?

¶ Ex dictis quorundamlibet episcoporum contra divina mandata calumniam non colligatur.

C. IX. Idem ad Vincentianum epist. 48. contra Donatistas.

¶ Noli e frater contra divina tam multa, tam clara, tam indubitata testimonia colligere velle calumnias ex episcoporum scriptis, sine nostrorum, sicut Hilarii, sive, i (antequam pars Donati separaretur, ipsius unitatis, sicut Cypriani, & Agrippini: primo, quia hoc genus literarum ab auctoritate canonis distinguendum est: non enim sic leguntur, tanquam ita ex testimoniis profertur, ut contra sentire non liceat, sicut ubi forte alter sapuerit, quam veritas posulat, in eo quippe numero sumus, ut non dedignemur etiam nobis dictum f ab Apostolo accipere. [Et si quid aliter sentis, id quæque Deus vobis revelavit.]

¶ Sive antequam] Antea legatur sive Cypriani, & Agrippini, antequam pars Donati separaretur, Reliqua est vera lectio ex B. Augustino, & aliquot exemplaribus Gratia. & Ferræ. Cyprianus enim, & Agrippinus multo antea Donati schisma in ecclesia unitate decesserunt: quæ in re veritas auctoritas gloriæ.

¶ Revelavit] Ita etiam originale, & Ivo, & aliquot additione non testamenti. Sed idem B. Augustinus in Iovinianum tract. 3. c. 13. & 18. & alibi forte semper legit, revelabit, & exemplat. Græci est doctrina dicitur.

¶ Non debetur par auctoritas canonicis scripturis, & exemplaribus canonum.

C. X. Item ad Fortunatianum, epist. 111.

¶ Neque g quorundamlibet disputationes, quamvis catholicorum, & laudatorum hominum, velut scripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat salva honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, atque espere, si forte invenerimus, quod aliter senserint, quam veritas habet, divino adiutorio vel ab aliis intellecta, vel a nobis intellectores meorum.

¶ Exemplis ratio sua præfertur.

C. XI. Idem ad Marcellinum de civitate Dei lib. 1. c. 23.

a Ivo p. 4. c. 211. b al. velut officiosa) orig. al. fuerint officiosa. c al. substat. Ivo p. 4. c. 217. Poly. l. 3. tit. 21. d al. doctrinam. e Deus dedit. p. 2. Anf. l. 4. c. 13. Ivo p. 4. c. 13. f Phil. 3. g Ivo p. 4. c. 217. h al. Qualis) orig. Antip. i al. tales. Poly. l. 1. tit. 26.

Quia quippe ratio etiam exemplis anteposenda est...

Omnia ergo in naturali jure nihil aliud precipiatur...

DISTINCTIO X

Constitutiones vero principum ecclesiasticis...

C. I. Vnde Nicolaus a papa scribit episcopis...

Rege i Imperatorum non in omnibus ecclesiasticis...

Legis Caput hoc sumptum est ex epistola Nicolai...

Obviare Apud Nicolaum sequitur continetur...

non sine interjecta, non sunt hoc loco in epistola...

Nihil quod evangelicis regulis obviet, Imperatori agere licet.

C. II. Item Symmachus a papa in sexta synodo...

Non licet Imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti...

In ecclesiasticis causis regis voluntas sacerdotibus...

C. III. Item Felix c. Papa.

Errum est hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de...

C. IIII. Bonis moribus, & decretis Romanorum Pontificum...

Constitutiones contra canones, & decreta praesulum...

C. V. Quo sacerdotum sunt, regibus usurpare non licet.

Item Nicolatus papa l. in epistola ad Michaelem Imperatorem...

Imperium i vestrum suis publice rei quotidianis administrationibus...

C. VI. Tribusalia Regum sacerdotales sunt potestati subiecta.

Item Gregorius Nozianzenus in oratione ad cives Nazianzenos...

Vicipsitne libertatem verbi? libenter accipitis, quod lex...

Quod lex Christi sacerdotali vos subijcit potestati, atque...

Es Calixtus ep. i. & Marcellinus in extrema epist. 2. & in capitulis...